

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ СХІДНЕ МІЖОБЛАСНЕ ТЕРИТОРІАЛЬНЕ ВІДДІЛЕННЯ

РІШЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ СХІДНОГО МІЖОБЛАСНОГО ТЕРИТОРІАЛЬНОГО ВІДДІЛЕННЯ

30.04.2024 № 70/48-р/к

Справа № 1/02-160-21

м. Харків

Про порушення законодавства про
захист економічної конкуренції
та накладення штрафу

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ОПЕРАТОР ГАЗОРОЗПОДІЛЬНОЇ СИСТЕМИ «ХАРКІВГАЗ» (надалі – АТ «ХАРКІВГАЗ», Відповідач) протягом 2020-2022 років та січня – червня 2023 року займало монопольне (домінуюче) становище на ринку послуг з розподілу природного газу в межах території м. Харкова та Харківської області, на якій знаходиться газорозподільна система, що перебувала у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації АТ «ХАРКІВГАЗ», з часткою 100 %, оскільки на цьому ринку у нього не було жодного конкурента.

Як наслідок АТ «ХАРКІВГАЗ» мало змогу самостійно визначати умови надання послуг з розподілу природного газу у межах вказаної території.

При цьому, АТ «ХАРКІВГАЗ» протягом зазначеного періоду включало до технічних умов приєднання до газорозподільної системи та до технічних умов на реконструкцію систем газопостачання вимоги щодо повторного погодження проектної документації, якщо протягом року після погодження Оператором ГРМ проектної документації систему газопостачання об'єкта не було введено в експлуатацію, що могло призвести до ущемлення інтересів споживачів.

За результатами розгляду справи № 1/02-160-21 такі дії АТ «ХАРКІВГАЗ» визнано зловживанням монопольним (домінуючим) становищем на ринку послуг з розподілу природного газу, що могли призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку (частина перша статті 13, пункт 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції»).

На АТ «ХАРКІВГАЗ» накладено штраф у розмірі 68 000 (шістдесят вісім тисяч) гривень.

Адміністративна колегія Східного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України (надалі – Відділення), розглянувши матеріали справи № 1/02-160-21 про порушення АТ «ХАРКІВГАЗ» законодавства про захист економічної конкуренції, передбачене пунктом 2 статті 50, частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», та подання Першого відділу досліджень і розслідувань Східного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України від 15.04.2024 № 70-03/194-П,

ВСТАНОВИЛА:**1. ПРОЦЕСУАЛЬНІ ДІЇ**

- (1) У ході здійснення державного контролю за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції, на підставі розпорядження адміністративної колегії Відділення від 20.04.2021 № 70/167 - рп/к розпочато розгляд справи № 1/02-160-21 у зв'язку з наявністю в діях АТ «ХАРКІВГАЗ» ознак порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого частиною першою статті 13, пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку послуг з розподілу природного газу, що можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку (надалі – Справа).
- (2) Копія розпорядження про початок розгляду Справи листом від 21.04.2021 № 70-02/1-3544 направлена Відділенням за місцезнаходженням АТ «ХАРКІВГАЗ», зазначеним в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань (надалі – ЄДР).
- (3) Відділення супровідним листом від 15.04.2024 № 70-02/1-1158 на адресу АТ «ХАРКІВГАЗ», зазначену в ЄДР, направило 15.04.2024 рекомендованим листом № 0600909783787 копію подання з попередніми висновками у Справі.

2. ВІДПОВІДАЧ У СПРАВІ

- (4) Відповідачем у Справі є АТ «ХАРКІВГАЗ» зареєстроване 15.04.1999, відповідно до статуту, затвердженого загальними зборами акціонерів товариства (протокол Загальних зборів акціонерів від 16.04.2019 № 1), є юридичною особою (господарським товариством) приватного права за законодавством України. Ідентифікаційний код юридичної особи – (інформація з обмеженим доступом). Місцезнаходження: (інформація з обмеженим доступом).
- (5) Основним видом діяльності АТ «ХАРКІВГАЗ» є (інформація з обмеженим доступом).
- (6) У розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» АТ «ХАРКІВГАЗ» є суб'єктом господарювання.

3. ВИЗНАЧЕННЯ МОНОПОЛЬНОГО (ДОМІНУЮЧОГО) СТАНОВИЩА

- (7) Відповідно до Методики визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку, затвердженої розпорядженням Антимонопольного комітету України від 05.03.2002 № 49-р, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України від 01.04.2002 за № 317/6605 (надалі – Методика), з урахуванням пункту 2.2 Методики, Відділенням встановлено наступне.

3.1. Об'єкт аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища

- (8) Відповідно до пункту 3.1 Методики об'єктами аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища є: суб'єкт господарювання; група суб'єктів господарювання; конкретний товар (продукція, роботи, послуги), який випускається, постачається, продається, придбавається (використовується, споживається) цим (цими) суб'єктом (суб'єктами) господарювання.

3.1.1. Суб'єкт господарювання

- (9) Об'єктом аналізу є АТ «ХАРКІВГАЗ» – суб'єкт господарювання, який надавав послуги з розподілу природного газу.

3.1.2. Конкретний товар (продукція, товари, послуги), який випускається, постачається, придбавається (використовується, споживається) цим суб'єктом господарювання

- (10) Об'єктом аналізу є послуги з розподілу природного газу (надалі - Послуги).

3.2. Визначення переліку товарів та основних продавців, покупців цих товарів, щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище

3.2.1. Перелік товарів, щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище суб'єкта господарювання

- (11) Відповідно до пункту 4.1 Методики перелік товарів, щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище суб'єкта господарювання, складається з товарних груп, які обертаються в Україні чи на відповідній частині її території і які мають для продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів) ознаки одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи).
- (12) Визначення ознак одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи) здійснюється, виходячи з подібності, зокрема: споживчих характеристик, умов споживання, умов реалізації та цін.
- (13) Відповідно до пункту 6 частини першої статті 1 Закону України «Про ринок природного газу» газорозподільна система – технологічний комплекс, що складається з організаційно і технологічно пов'язаних між собою об'єктів, призначених для розподілу природного газу від газорозподільних станцій безпосередньо споживачам.
- (14) Згідно з пунктом 35 частини першої статті 1 Закону України «Про ринок природного газу» розподіл природного газу – це господарська діяльність, що підлягає ліцензуванню і пов'язана з переміщенням природного газу газорозподільною системою з метою її фізичної доставки споживачам, але що не включає постачання природного газу.
- (15) У розумінні пункту 17 частини першої статті 1 Закону України «Про ринок природного газу» АТ «ХАРКІВГАЗ» є оператором газорозподільної системи (надалі – Оператор ГРМ).
- (16) Послуги з розподілу природного газу є послугами, які не мають замінників. Внаслідок технологічних особливостей розподілу природного газу конкуренція на зазначеному ринку відсутня.
- (17) Послуги в розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» є товаром.
- (18) Таким чином, з урахуванням викладеного, Послуги є товаром, щодо якого визначається монопольне (домінуюче) становище АТ «ХАРКІВГАЗ».
- (19) Споживачами Послуг є фізичні особи, фізичні особи-підприємці та юридичні особи.

3.3. Визначення товарних меж ринку

- (20) Відповідно до пунктів 5.1 – 5.3. Методики товарні межі ринку визначаються шляхом формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп), у межах якої споживач за звичайних умов може легко перейти від споживання одного товару до споживання іншого.
- (21) Формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп) здійснюється із переліку товарів, які мають для продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів) ознаки одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи), за показниками взаємозамінності, якими, зокрема, є:
 - подібність призначення, споживчих властивостей, умов використання, тощо;
 - подібність фізичних, технічних, експлуатаційних властивостей і характеристик, якісних показників, тощо;
 - наявність спільної групи споживачів товару (товарної групи);
 - відсутність суттєвої різниці в цінах;
 - взаємозамінність товарів (товарної групи) з точки зору їх виробництва, тобто здатності виробників запропонувати нові товари на заміну існуючих.

- (22) Згідно з абзацом другим частини першої статті 1 Закону України «Про природні монополії» товари (послуги), що виробляються суб'єктами природних монополій, не можуть бути замінені у споживанні іншими товарами (послугами).
- (23) Таким чином Послуги не мають заміників.
- (24) Отже, за таких обставин товарними межами ринку є Послуги.

3.4. Визначення географічних меж ринку

- (25) Відповідно до пункту 6.1. Методики територіальні (географічні) межі ринку визначаються шляхом установлення мінімальної території, за межами якої з точки зору споживача придбання товарів є неможливим або недоцільним.
- (26) Відповідно до частини першої статті 7 Закону України «Про природні монополії» діяльність суб'єктів природних монополій у сферах, визначених у статті 5 цього Закону, а також діяльність суб'єктів господарювання на суміжних ринках підлягає ліцензуванню відповідно до закону.
- (27) АТ «ХАРКІВГАЗ» здійснювало діяльність з розподілу природного газу на підставі постанови НКРЕКП «Про видачу ліцензії на розподіл природного газу АТ «ХАРКІВГАЗ» від 19.06.2017 № 809 (зі змінами, внесеними постановами НКРЕКП від 06.03.2018 № 290, від 02.07.2019 № 1322, від 20.01.2021 № 56) (надалі – Постанова).
- (28) Відповідно до Постанови АТ «ХАРКІВГАЗ» видано ліцензію на право провадження господарської діяльності з розподілу природного газу в межах території, де знаходиться газорозподільна система, що перебуває у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації АТ «ХАРКІВГАЗ», відповідно до додатка до зазначеної постанови НКРЕКП.
- (29) АТ «ХАРКІВГАЗ» надавало Послуги як на території м. Харкова, так і Харківської області, на якій розташовані мережі газопроводів, що перебували у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації АТ «ХАРКІВГАЗ».

3.5. Проміжок часу, стосовно якого має визначатися становище суб'єктів господарювання на ринку – часові межі ринку

- (30) Відповідно до пункту 7.1 Методики часові межі ринку визначаються як проміжок часу (як правило, рік), протягом якого відповідна сукупність товарно-грошових відносин між продавцями (постачальниками, виробниками) і споживачами утворює ринок товару зі сталою структурою.
- (31) На підставі постанови НКРЕКП «Про зупинення дії ліцензії з розподілу природного газу, виданої АТ «ХАРКІВГАЗ» від 28.06.2023 № 1132, що набрала чинності з 01.07.2023, АТ «ХАРКІВГАЗ» припинено надання Послуг у зв'язку з передачею цілісного майнового комплексу з розподілу природного газу іншому суб'єкту господарювання, який отримав відповідну ліцензію.
- (32) Отже, АТ «ХАРКІВГАЗ» здійснювало діяльність на ринку Послуг до 01.07.2023.
- (33) При цьому, протягом 2020 - 2022 років та січня – червня 2023 року АТ «ХАРКІВГАЗ» було єдиним суб'єктом господарювання, яке надавало Послуги у визначених територіальних межах.
- (34) В зазначений період структура ринку Послуг не змінювалась.
- (35) Отже, часовими межами ринку Послуг визначено 2020 - 2022 роки та січень – червень 2023 року.

3.6. Визначення бар'єрів для вступу на ринок

- (36) Відповідно до пункту 9.2. Методики бар'єрами для вступу потенційних конкурентів на відповідний ринок є: обмеження за попитом, пов'язані з високою насиченістю ринку товарами (товарними групами) та низькою платоспроможністю покупців; адміністративні обмеження; економічні та організаційні обмеження; екологічні обмеження; нерозвиненість ринкової інфраструктури; інші обмеження, що спричиняють суттєві витрати, необхідні для вступу на певний ринок товару (товарної групи).
- (37) Ринок Послуг характеризується наявністю адміністративних і технічних бар'єрів з огляду на наступне.
- (38) Відповідно до статті 1 Закону України «Про природні монополії» природна монополія – стан товарного ринку, при якому задоволення попиту на цьому ринку є більш ефективним за умови відсутності конкуренції внаслідок технологічних особливостей виробництва (у зв'язку з істотним зменшенням витрат виробництва на одиницю товару в міру збільшення обсягів виробництва), а товари (послуги), що виробляються суб'єктами природних монополій, не можуть бути замінені у споживанні іншими товарами (послугами), у зв'язку з чим попит на цьому товарному ринку менше залежить від зміни цін на ці товари (послуги), ніж попит на інші товари (послуги).
- (39) Згідно з частиною першою статті 5 Закону України «Про природні монополії» відповідно до цього Закону регулюється діяльність суб'єктів природних монополій, зокрема, у сфері розподілу природного і нафтового газу трубопроводами.
- (40) Частиною першою статті 7 Закону України «Про природні монополії» визначено, що діяльність суб'єктів природних монополій у сферах, визначених у статті 5 цього Закону, а також діяльність суб'єктів господарювання на суміжних ринках підлягає ліцензуванню відповідно до закону.
- (41) Отже, ринок Послуг перебуває у стані природної монополії, а АТ «ХАРКІВГАЗ» є суб'єктом природних монополій. При цьому, ведення господарської діяльності з надання Послуг потребує отримання ліцензії.
- (42) Окрім цього, основним бар'єром вступу на ринок Послуг є обмеження, пов'язане з необхідністю мати в наявності технічні засоби, включаючи мережі, споруди, устаткування (пристрої) для розподілу природного газу, що пов'язані єдиним технологічним процесом.
- (43) Таким чином, АТ «ХАРКІВГАЗ» в межах території, де знаходиться газорозподільна система, що перебувала у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації АТ «ХАРКІВГАЗ», протягом 2020 - 2022 років та січня – червня 2023 року не мало конкурентів на ринку Послуг, адже ринок розподілу природного газу знаходиться у стані природної монополії. Так, згідно з інформацією, розміщеною на офіційному сайті Антимонопольного комітету України www.amcu.gov.ua, АТ «ХАРКІВГАЗ» входило до переліку суб'єктів природних монополій Харківської області.

3.7 Загальні висновки щодо визначення монопольного (домінуючого) становища Відповідача

- (44) Відповідно до частини першої статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» суб'єкт господарювання займає монопольне (домінуюче) становище на ринку товару, якщо, зокрема на цьому ринку у нього не було жодного конкурента.
- (45) Враховуючи наведене, відповідно до статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» АТ «ХАРКІВГАЗ» протягом 2020 - 2022 років та січня – червня 2023 року займало монопольне (домінуюче) становище на ринку Послуг в межах території м. Харкова та Харківської області, де знаходиться газорозподільна система, що перебувала у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації АТ «ХАРКІВГАЗ» із часткою 100%, оскільки у нього на цьому ринку не було жодного конкурента.

4. ЗЛОВЖИВАННЯ МОНОПОЛЬНИМ (ДОМІНУЮЧИМ) СТАНОВИЩЕМ НА РИНКУ

4.1. Обставини Справи

- (46) Відповідно до пункту 4 глави 1 розділу I Кодексу газорозподільних систем приєднання до газорозподільної системи (надалі – ГРМ) – сукупність організаційних і технічних заходів, у тому числі робіт, спрямованих на створення технічної можливості для надання послуги розподілу природного газу, які здійснюються у зв'язку із підключенням об'єкта будівництва чи існуючого об'єкта замовника до газорозподільної системи.
- (47) Згідно з пунктом 1 глави 1 розділу V Кодексу газорозподільних мереж власники об'єктів будівництва або існуючих об'єктів (земельних ділянок), які фізично не підключені до ГРМ, мають право на приєднання (технічний доступ) цих об'єктів до ГРМ, що на законних підставах перебуває у власності або користуванні (у тому числі експлуатації) Оператора ГРМ, у порядку, визначеному цим розділом.
- (48) За зверненням власника об'єкта чи земельної ділянки (замовника) про приєднання його об'єкта до ГРМ Оператор ГРМ зобов'язаний забезпечити приєднання об'єкта (земельної ділянки) до ГРМ, що на законних підставах перебуває в його власності або користуванні (у тому числі експлуатації), за умови дотримання власником (замовником) вимог цього Кодексу та чинного законодавства.
- (49) Відповідно до пункту 4 глави 1 розділу V Кодексу газорозподільних систем приєднання об'єктів (земельних ділянок) замовника до ГРМ здійснюється на підставі договору на приєднання, що укладається за формами, наведеними у додатках 15, 16 до цього Кодексу. При цьому невід'ємною частиною договору на приєднання є технічні умови приєднання (додаток 17), які визначають вихідні дані для проектування газових мереж зовнішнього газопостачання від місця забезпечення потужності до точки приєднання, які будуються Оператором ГРМ, та вихідні дані для проектування та будівництва газових мереж внутрішнього газопостачання об'єкта замовника від точки приєднання до газових приладів і пристроїв замовника. Будівництво та введення в експлуатацію газових мереж внутрішнього газопостачання забезпечується замовником.
- (50) Додатком 13 до Кодексу газорозподільних систем в редакції, яка діяла до 17.11.2021, та додатком 17 до Кодексу газорозподільних систем в редакції, яка діє з 17.11.2021, передбачено технічні умови приєднання до газорозподільної системи, відповідно до якого технічні умови складаються з таких розділів:
- 1) характеристика об'єкта (земельної ділянки) Замовника;
 - 2) розрахункові параметри приєднання;
 - 3) вихідні дані для проектування газових мереж зовнішнього газопостачання;
 - 4) вихідні дані для проектування газових мереж внутрішнього газопостачання;
 - 5) вимоги до комерційного вузла обліку природного газу.
- (51) Статтею 30 Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» визначено, зокрема, що фізична чи юридична особа, яка має намір щодо забудови земельної ділянки, що перебуває в її власності або користуванні, має право на одержання технічних умов згідно із поданою нею заявою. Технічні умови повинні відповідати законодавству, містити достовірну інформацію та обґрунтовані вимоги до об'єктів будівництва, а також відповідати намірам заявника щодо забудови земельної ділянки.
- (52) Відповідно до пункту 4 глави 1 розділу I Кодексу газорозподільних систем технічні умови приєднання – документ, що визначає комплекс умов і вимог до інженерного забезпечення приєднання об'єкта (земельної ділянки) замовника до газорозподільної системи і містить вихідні дані для проектування газових мереж зовнішнього та внутрішнього

газопостачання, що створюються для потреб об'єкта замовника.

- (53) Згідно з пунктом 4 глави 2 розділу V Кодексу газорозподільних систем якщо розроблення проекту зовнішнього газопостачання забезпечував замовник, зазначений проект та його кошторисна частина мають бути погоджені Оператором ГРМ, при цьому один екземпляр проекту після його погодження передається (залишається) Оператору ГРМ. Погодження проекту зовнішнього газопостачання здійснюється Оператором ГРМ у строк, що не перевищує 15 календарних днів, якщо інше не передбачено законодавством. У цей самий строк надається (у разі наявності) вичерпний перелік зауважень з посиланням на конкретне положення Закону України «Про ринок природного газу», законодавства у сфері містобудівної діяльності або цього Кодексу, якому не відповідає розроблений проект.
- (54) Після погодження в установленому законодавством порядку проекту зовнішнього газопостачання та його кошторисної частини Оператор ГРМ протягом десяти робочих днів направляє замовнику додаткову угоду до договору на приєднання, у якій визначає строк забезпечення послуги Оператора ГРМ з приєднання об'єкта замовника до ГРМ (будівництва газових мереж зовнішнього газопостачання від місця забезпечення потужності до точки приєднання) та вартість цієї послуги (плати за приєднання), розраховану відповідно до методології встановлення плати за приєднання до газотранспортних і газорозподільних систем, затвердженої Регулятором. При цьому строк забезпечення приєднання визначається в договорі на приєднання з урахуванням строку, необхідного для виконання будівельно-монтажних та пусконаладжувальних робіт, та строків, необхідних для закупівлі відповідних товарів, робіт і послуг, а також погоджень, передбачених проектом зовнішнього газопостачання. Вартість розробки проекту зовнішнього газопостачання не включається до плати за приєднання (вартості послуги Оператора ГРМ з приєднання об'єкта замовника), якщо розробку проекту забезпечував замовник.
- (55) Згідно з пунктом 8 глави 2 розділу V Кодексу газорозподільних систем якщо технічними умовами приєднання точка вимірювання (місце встановлення комерційного вузла обліку) буде визначена в газових мережах внутрішнього газопостачання, проект внутрішнього газопостачання має передбачати заходи з організації вузла обліку та кошторисну частину щодо реалізації цих заходів, а сам проект внутрішнього газопостачання в частині організації вузла обліку має бути погоджений з Оператором ГРМ. При цьому, якщо улаштування вузла обліку газу забезпечується Оператором ГРМ за рахунок плати за приєднання, то проект внутрішнього газопостачання додатково має бути погоджений з Оператором ГРМ у частині кошторису затрат на організацію вузла обліку. Погодження здійснюється Оператором ГРМ у строк, що не перевищує 15 календарних днів, або в цей самий строк надається (за наявності) вичерпний перелік зауважень, який повинен містити посилання на конкретне положення Закону України «Про ринок природного газу», законодавства у сфері містобудівної діяльності або цього Кодексу, якому не відповідає розроблений проект.
- (56) Абзацом дев'ятим пункту 2 глави 2 розділу V Кодексу газорозподільних систем передбачено, що вартість послуг з надання замовнику технічних умов приєднання визначається відповідно до методології встановлення плати за приєднання, затвердженої Регулятором.
- (57) Згідно з абзацом восьмим пункту 4 глави 2 розділу V Кодексу газорозподільних систем вартість послуги Оператора ГРМ з погодження проекту зовнішнього газопостачання визначається відповідно до методології встановлення плати за приєднання, затвердженої Регулятором.
- (58) Відповідно до пункту 1 розділу IV Методології встановлення плати за приєднання до газотранспортних і газорозподільних систем, затвердженої Постановою НКРЕКП

24.12.2015 № 3054, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 16.03.2016 за № 396/28526 (надалі – Методологія встановлення плати за приєднання до газотранспортних і газорозподільних систем), до окремих послуг (робіт), що пов'язані з приєднанням та поточною діяльністю оператора газотранспортної або газорозподільної системи, належать, зокрема, надання технічних умов приєднання або реконструкції вузла обліку газу, погодження у випадках, передбачених Кодексом газорозподільних систем або Кодексом газотранспортної системи, проектної документації на відповідність наданим технічним умовам та чинним нормативно-правовим актам.

- (59) Згідно з пунктом 6 розділу IV Методології встановлення плати за приєднання до газотранспортних і газорозподільних систем розрахунки вартості окремих послуг (робіт) здійснюються відповідними підрозділами та затверджуються уповноваженою особою оператора газотранспортної/газорозподільної системи.
- (60) Аналізом інформації, наданої АТ «ХАРКІВГАЗ» листами від 29.03.2021 № 610-Сл-6410-0321 (вх. від 29.03.2021 № 70-01/1666) та від 10.07.2023 № 2452 (вх. від 10.07.2023 № 70-01/1574), встановлено, що:
- вартість послуг з підготовки і видачі технічних умов на газифікацію об'єктів виробничого і невиробничого призначення (приєднання до газових мереж юридичних осіб) протягом січня-березня 2020 року складала 1169 грн. (з ПДВ), квітня-грудня 2020 року – 1404 грн. (з ПДВ), січня 2021 року - червня 2023 року – 1611 грн. (з ПДВ);
 - вартість послуг з підготовки і видачі технічних умов на газифікацію індивідуальних житлових будинків і квартир (приєднання до газових мереж фізичних осіб) протягом січня-березня 2020 року складала 894 грн. (з ПДВ), квітня - грудня 2020 року – 1062 грн. (з ПДВ), січня 2021 року - червня 2023 року – 1297 грн. (з ПДВ);
 - вартість послуг з погодження проектно-технічної документації на відповідність виданим технічним умовам на газифікацію об'єктів виробничого і невиробничого призначення (приєднання до газових мереж юридичних осіб) протягом січня - березня 2020 року складала 508 грн. (з ПДВ), квітня - грудня 2020 року – 616 грн. (з ПДВ), січня 2021 року - червня 2023 року – 725 грн. (з ПДВ);
 - вартість послуг з погодження проектно-технічної документації на відповідність виданим технічним умовам на газифікацію індивідуальних житлових будинків і квартир (приєднання до газових мереж фізичних осіб) протягом січня - березня 2020 року складала 331 грн. (з ПДВ), квітня - грудня 2020 року – 392 грн. (з ПДВ), січня 2021 року - червня 2023 року – 455 грн. (з ПДВ).
- (61) Вказана вартість таких послуг затверджена наказами АТ «ХАРКІВГАЗ» від 03.04.2019 № 05.2Но-198-0419, від 12.03.2020 № 05.2Но-115-0320 та від 15.12.2020 № Но-511-1220 «Про ціни на підготовку і видачу технічних умов, погодження проектно-технічної документації на відповідність наданим технічним умовам, відновлення виконавчо-технічної документації».
- (62) Листами від 29.03.2021 № 610-Сл-6410-0321 (вх. № 1666), від 21.02.2022 № 610-Сл-467-0222 (вх. від 21.02.2022 № 70-01/923) та від 10.07.2023 № 2452 (вх. від 10.07.2023 № 70-01/1574) АТ «ХАРКІВГАЗ» вибірково надало до Відділення копії виданих ним технічних умов на приєднання.
- (63) Аналізом зазначених технічних умов встановлено, що АТ «ХАРКІВГАЗ» включає до них умови, які не передбачені чинним законодавством.
- (64) Так, розділом технічних умов на приєднання «Термін дії та порядок внесення змін» передбачено, зокрема наступне:
- *«Технічні умови дійсні до завершення будівництва, але підлягають обов'язковому повторному перегляду через 12 місяців з дати видачі, на відповідність діючих нормативних документів, якщо замовником не було надано на погодження Оператору*

ГРМ проектної документації» (мова оригіналу);

- «Якщо протягом року, після погодження Оператором ГРМ проектної документації, не було введено в експлуатацію систему газопостачання об'єкта, проект підлягає повторному погодженню з урахуванням діючих, на поточну дату, вимог нормативних документів» (мова оригіналу).

- (65) Таку умову наведено в пункті 2 розділу VI технічних умов на приєднання, та містять, зокрема такі технічні умови, видані АТ «ХАРКІВГАЗ» наступним замовникам послуг з приєднання (інформація з обмеженим доступом) (технічні умови від 04.11.2020 № 02.2.1/1-01-1193), (інформація з обмеженим доступом) (технічні умови від 17.12.2020 № 02.2.1/1-01-1413), (інформація з обмеженим доступом) (технічні умови від 26.10.2020 № 02.2.1/1-01-1141), (інформація з обмеженим доступом) (технічні умови від 04.11.2020 № 02.2.1/1-01-1195), (інформація з обмеженим доступом) (технічні умови від 20.09.2021 № 2.2.1/1-01-794), (інформація з обмеженим доступом) (технічні умови від 24.06.2021 № 02.2.1/1-01-483), (інформація з обмеженим доступом) (технічні умови від 15.07.2021 № 02.2.1/2-01-520), (інформація з обмеженим доступом) (технічні умови від 26.10.2021 № 610-Туп-222-1021), (інформація з обмеженим доступом) (технічні умови від 02.02.2022 № 10-ТУп-11-0222), (інформація з обмеженим доступом) (технічні мови від 23.05.2023 № 02.2.1/6-01-111).
- (66) Додатком 11 до Кодексу газорозподільних систем в редакції, яка діяла до 17.11.2021, та додатком 15 до Кодексу газорозподільних систем в редакції, яка діє з 17.11.2021, є договір на приєднання до газорозподільної системи (для стандартного приєднання) (надалі – Договір на стандартне приєднання).
- (67) Додатком 12 до Кодексу газорозподільних систем в редакції, яка діяла до 17.11.2021, та додатком 18 до Кодексу газорозподільних систем в редакції, яка діє з 17.11.2021, є договір на приєднання до газорозподільної системи (для приєднання, що не є стандартним) (надалі – Договір на нестандартне приєднання).
- (68) Згідно з підпунктом 2 пункту 2 розділу III Договору на стандартне приєднання замовник зобов'язується забезпечити в установленому порядку будівництво і введення в експлуатацію газових мереж внутрішнього газоспоживання від точки приєднання до власних газових приладів та пристроїв.
- (69) При цьому відповідно до підпункту 3 пункту 1 розділу III Договору на стандартне приєднання Оператор ГРМ зобов'язується здійснити підключення об'єкта Замовника до ГРМ (фізичне з'єднання газових мереж зовнішнього та внутрішнього газопостачання) впродовж десяти робочих днів у міській місцевості та п'ятнадцяти робочих днів у сільській місцевості після, зокрема, надання Замовником документів, що підтверджують введення в експлуатацію газових мереж внутрішнього газопостачання та їх фізичну наявність в точці приєднання.
- (70) Відповідно до пункту 2 розділу VIII Договору на стандартне приєднання в редакції, яка діяла до 17.11.2021, якщо протягом одного року після введення в експлуатацію газових мереж зовнішнього газопостачання Замовник не забезпечить виконання вимог підпункту 2 пункту 2 розділу III цього Договору, а також за відсутності погодженого Сторонами строку продовження його виконання Оператор ГРМ залишає за собою право не враховувати зарезервовану технічну (пропускну) потужність за об'єктом Замовника при дефіциті технічної потужності для інших замовників (споживачів). При цьому Оператор ГРМ не враховує зарезервовану для Замовника технічну потужність лише за умови письмового попередження Замовника за 30 календарних днів до вчинення таких дій та невиконання Замовником у цей самий строк вимог підпункту 2 пункту 2 розділу III цього Договору та/або не продовження терміну їх виконання.
- (71) Згідно з підпунктом 2 пункту 2 розділу III Договору на нестандартне приєднання

замовник зобов'язується забезпечити будівництво і введення в експлуатацію газових мереж внутрішнього газоспоживання від точки приєднання до власних газових приладів та пристроїв.

- (72) При цьому відповідно до підпункту 6 пункту 1 розділу III Договору на нестандартне приєднання Оператор ГРМ зобов'язується здійснити підключення об'єкта Замовника до ГРМ (фізичне з'єднання газових мереж зовнішнього та внутрішнього газопостачання) впродовж десяти робочих днів у міській місцевості та п'ятнадцяти робочих днів у сільській місцевості після, зокрема, надання Замовником документів, що підтверджують введення в експлуатацію газових мереж внутрішнього газопостачання та їх фізичну наявність в точці приєднання.
- (73) Відповідно до пункту 3 розділу VIII Договору на нестандартне приєднання якщо протягом одного року після введення в експлуатацію газових мереж зовнішнього газопостачання Замовник не забезпечить виконання вимог підпункту 2 пункту 2 розділу III цього Договору, а також за відсутності погодженого Сторонами строку продовження їх виконання Оператор ГРМ залишає за собою право не враховувати зарезервовану технічну (пропускну) потужність за об'єктом Замовника при дефіциті технічної потужності для інших замовників (споживачів). При цьому Оператор ГРМ не враховує зарезервовану для Замовника технічну потужність лише за умови письмового попередження Замовника за 30 календарних днів до вчинення таких дій та невиконання Замовником у цей самий строк вимог підпункту 3 пункту 2 розділу III цього Договору та/або неперодовження терміну їх виконання.
- (74) Згідно з пунктом 5 глави 1 розділу V Кодексу газорозподільних систем при письмовому зверненні споживача (суміжного суб'єкта ринку природного газу) про зменшення приєднаної (дозволеної) потужності його об'єкта, визначеної в технічних умовах приєднання та/або проєктній документації, в установленому законодавством порядку вносяться відповідні зміни до технічних умов приєднання та/або проєктної документації, які погоджуються з Оператором ГРМ. У такому разі змінюються (зменшуються) типорозмір (номінальна потужність) комерційного вузла обліку в точці вимірювання та приєднана потужність об'єкта споживача, а Оператор ГРМ коригує дані технічної потужності та вільної потужності для забезпечення нових приєднань (резерву потужності) на відповідній ГРП згідно з вимогами розділу VII цього Кодексу. При цьому заходи із заміни комерційного ВОГ забезпечуються Оператором ГРМ за рахунок споживача у строк, що не повинен перевищувати: для побутового споживача - три календарних місяці з дати компенсації споживачем затрат Оператора ГРМ на заміну комерційного ВОГ; для споживача, що не є побутовим, - у строк, узгоджений між Оператором ГРМ і споживачем.
- (75) Пунктом 13 глави 2 розділу V Кодексу газорозподільних систем передбачено, якщо протягом одного року з дати видачі технічних умов приєднання замовник відповідно до умов договору на приєднання не надасть Оператору ГРМ на погодження проєкт зовнішнього газопостачання (якщо замовник був визначений розробником проєкту) та/або проєкт внутрішнього газопостачання (якщо проєкт мав передбачати приєднання третіх осіб та/або організацію вузла обліку в точці вимірювання), якщо продовження строку щодо їх надання не погоджено з боку Оператора ГРМ, Оператор ГРМ залишає за собою право не враховувати зарезервовану технічну (пропускну) потужність за об'єктом замовника при дефіциті технічної потужності для інших замовників (споживачів). При цьому Оператор ГРМ не враховує зарезервовану для замовника технічну потужність лише за умови письмового попередження замовника за 30 календарних днів до вчинення таких дій та за умови, що у цей самий строк замовник не надасть відповідний(і) проєкт (проєкти) на погодження або не буде прийняте рішення щодо погодження терміну його (їх) надання.
- (76) Відповідно до пункту 16 глави 2 розділу V Кодексу газорозподільних систем у разі необхідності обґрунтованого внесення змін до технічних умов приєднання, проєкту

зовнішнього газопостачання та проєкту внутрішнього газопостачання (якщо проєкт передбачає приєднання третіх осіб) та/або умов договору на приєднання ці зміни мають бути письмово погоджені між замовником та Оператором ГРМ.

- (77) Інших положень щодо обов'язкового, у тому числі повторного, погодження проєктної документації на приєднання Кодексом газорозподільних систем не передбачено.
- (78) Відповідно до пункту 4.8 державних будівельних норм А.2.2-3-2014 "Склад та зміст проєктної документації", затверджених наказом Мінрегіону України від 04.06.2014 р. № 163, проєктна документація на будинки, будівлі, споруди, лінійні об'єкти інженерно-транспортної інфраструктури, їх черги та\або пускові комплекси має бути розроблена з урахуванням будівельних норм та стандартів, чинних на час передачі її замовнику.
- (79) Проєктна документація на будинки, будівлі, споруди та лінійні об'єкти інженерно-транспортної інфраструктури, побудовані повністю або частково відповідно до затвердженого проєкту, не підлягає коригуванню у зв'язку з введенням нових нормативних актів, за винятком випадків, коли це коригування обумовлене підвищенням у нових нормативних актах вимог безпеки, у тому числі щодо забезпечення механічного опору та стійкості (міцності), електро-, вибухо- та пожежобезпечності об'єкта та доступності для маломобільних груп населення.
- (80) Зазначений виняток не застосовується до об'єктів будівництва, спорудження яких здійснюється у терміни, визначені проєктною документацією, якщо інше не передбачено договором на виконання будівельних робіт.
- (81) Відповідно до листа НКРЕКП від 30.07.2021 № 8936/16.4.2/7-21 (вх. від 16.08.2021) положеннями Кодексу газорозподільних систем не передбачено обов'язкове повторне погодження проєктної документації в рамках послуги приєднання, крім випадку, визначеного пунктом 8 глави 2 розділу X Кодексу газорозподільних систем.
- (82) Згідно з пунктом 8 глави 2 розділу X Кодексу газорозподільних систем якщо протягом року після погодження Оператором ГРМ проєкту комерційний ВОГ не було введено в експлуатацію, проєкт на комерційний ВОГ підлягає перепогодженню з урахуванням діючих на дату перепогодження вимог нормативних документів.
- (83) Таким чином, вимога щодо повторного погодження проєктної документації виконується за умов, визначених пунктом 8 глави 2 розділу X Кодексу газорозподільних систем, лише в рамках організації комерційного вузла обліку (комерційного ВОГ) і стосується проєкту на комерційний ВОГ.
- (84) Отже, вимога Оператора ГРМ, зазначена в технічних умовах на приєднання, яка полягає в необхідності повторного погодження проєкту на приєднання до газорозподільної системи АТ «ХАРКІВГАЗ», якщо протягом року, після її погодження систему газопостачання об'єкта не було введено в експлуатацію, суперечить вимогам чинного законодавства.
- (85) У ході розгляду Справи Відділенням встановлено, що аналогічні положення щодо необхідності повторного погодження проєктної документації, якщо протягом року після її погодження систему газопостачання об'єкта не було введено в експлуатацію, містяться і в технічних умовах АТ «ХАРКІВГАЗ» на реконструкцію систем газопостачання.
- (86) При цьому, послуги з видачі технічних умов на реконструкцію системи газопостачання та погодження проєктно-технічної документації є платними.
- (87) Так, згідно з інформації АТ «ХАРКІВГАЗ», наданої листами від 21.02.2022 № 610-Сл-4672-0222 (вх. від 21.02.2022 № 70-01/923) та від 10.07.2023 № 2452 (вх. від 10.07.2023 №70-01/1574):

-вартість послуг з підготовки і видачі технічних умов на реконструкцію та внутрішнє газопостачання об'єктів виробничого і невиробничого призначення (юридичних осіб)

протягом січня-березня 2020 року складала 1142 грн. (з ПДВ), квітня-грудня 2020 року – 1371 грн. (з ПДВ), січня 2021 року - червня 2023 року – 1566 грн. (з ПДВ);

- вартість послуг з підготовки і видачі технічних умов на реконструкцію та внутрішнє газопостачання індивідуальних житлових будинків і квартир (фізичних осіб) протягом січня-березня 2020 року складала 784 грн. (з ПДВ), квітня - грудня 2020 року – 931 грн. (з ПДВ), січня 2021 року - червня 2023 року – 1115 грн. (з ПДВ);

- вартість послуг з погодження проектно-технічної документації на відповідність виданим технічним умовам на реконструкцію та внутрішнє газопостачання об'єктів виробничого і невиробничого призначення (юридичних осіб) протягом січня - березня 2020 року складала 508 грн. (з ПДВ), квітня - грудня 2020 року – 616 грн. (з ПДВ), січня 2021 року- червня 2023 року – 725 грн. (з ПДВ);

- вартість послуг з погодження проектно-технічної документації на відповідність виданим технічним умовам на реконструкцію та внутрішнє газопостачання індивідуальних житлових будинків і квартир (фізичних осіб) протягом січня - березня 2020 року складала 331 грн. (з ПДВ), квітня - грудня 2020 року – 392 грн. (з ПДВ), січня 2021 року - червня 2023 року – 455 грн. (з ПДВ).

- (88) Вказана вартість таких послуг затверджена наказами АТ «ХАРКІВГАЗ» від 03.04.2019 № 05.2Но-198-0419, від 12.03.2020 № 05.2Но-115-0320 та від 15.12.2020 № Но-511-1220 «Про ціни на підготовку і видачу технічних умов, погодження проектно-технічної документації на відповідність наданим технічним умовам, відновлення виконавчо-технічної документації».
- (89) Листом від 10.07.2023 № 2452 (вх. від 10.07.2023 № 1574) АТ «ХАРКІВГАЗ» вибірково надало до Відділення копії виданих ним технічних умов на реконструкцію.
- (90) Так, пунктом 2 розділу VI технічних умов на приєднання «Термін дії та порядок внесення змін» передбачено наступне: *«Якщо протягом року, після погодження Оператором ГРМ проектної документації, не було введено в експлуатацію систему газопостачання об'єкта, проект підлягає повторному погодженню з урахуванням діючих, на поточну дату, вимог нормативних документів»* (мова оригіналу).
- (91) Таку умову, наведену в пункті 2 розділу VI технічних умов на реконструкцію систем газопостачання, містять, зокрема такі технічні умови, видані АТ «ХАРКІВГАЗ» наступним замовникам вказаних послуг: (інформація з обмеженим доступом) (технічні умови від 11.10.2022 № 610-ТУр-2181022), (інформація з обмеженим доступом) (технічні умови від 05.01.2022 № 610-Тур-4-0122), (інформація з обмеженим доступом) (технічні умови від 11.08.2022 № 611-Тур-177-0822), (інформація з обмеженим доступом) (технічні умови від 17.01.2022 № 611-Тур-33-122), (інформація з обмеженим доступом) (технічні умови від 10.11.2022 № 610-ТУр-231-1122).
- (92) Згідно з пунктом 5 глави 1 розділу V Кодексу ГРМ за необхідності реконструкції чи технічного переоснащення вже підключеного до ГРМ об'єкта, у тому числі в результаті зміни форми власності чи власника цього об'єкта, за умови, що це не призведе до необхідності збільшення технічної (пропускної) потужності ГРМ в точці приєднання (не потребуватиме збільшення типорозміру комерційного лічильника газу), новий договір на приєднання з новим чи діючим власником об'єкта не укладається. При цьому у випадку перенесення вузла обліку та/або зменшення його типорозміру (номінальної потужності) або зміни місця розташування газових приладів (пристроїв) в установленому законодавством порядку вносяться відповідні зміни до проектної документації, а у разі її відсутності розробляється нова проектна документація, що забезпечується за рахунок сторони, яка ініціювала реконструкцію чи технічне переоснащення вже підключеного до ГРМ об'єкта. Внесення змін до проектної документації в частині комерційного вузла обліку газу здійснюється на підставі оформлених (виданих) Оператором ГРМ технічних

умов на реконструкцію комерційного вузла обліку.

- (93) Якщо за необхідності реконструкції чи технічного переоснащення вже підключеного до ГРМ об'єкта, у тому числі в результаті зміни форми власності чи власника цього об'єкта, виникає необхідність збільшення технічної (пропускної) потужності ГРМ в точці приєднання (збільшення типорозміру лічильника газу) або її перенесення, з новим чи діючим власником об'єкта має бути укладений новий договір на приєднання відповідно до умов цього Кодексу. При цьому, якщо заходи з приєднання по вже підключеному до ГРМ об'єкту потребуватимуть лише збільшення типорозміру лічильника газу, місце забезпечення потужності має збігатися з фактичною точкою приєднання цього об'єкта, а процедура приєднання має здійснюватися у порядку, визначеному в пункті 5 глави 2 цього розділу.
- (94) Згідно з пунктом 8 глави 2 розділу X Кодексу газорозподільних систем якщо протягом року після погодження Оператором ГРМ проекту комерційний ВОГ не було введено в експлуатацію, проект на комерційний ВОГ підлягає перепогодженню з урахуванням діючих на дату перепогодження вимог нормативних документів.
- (95) Інших положень щодо обов'язкового, у тому числі повторного, погодження проектної документації на реконструкцію систем газопостачання чинним законодавством, у тому числі Кодексом газорозподільних систем, не передбачено.
- (96) Таким чином, вимога щодо повторного погодження проектної документації виконується за умов, визначених пунктом 8 глави 2 розділу X Кодексу газорозподільних систем, лише в рамках реконструкції комерційного ВОГ і стосується проекту на комерційний ВОГ.
- (97) Оскільки вимога щодо повторного погодження проектної документації, якщо протягом року після погодження Оператором ГРМ проектної документації систему газопостачання об'єкта не було введено в експлуатацію, не відповідає вимогам чинного законодавства, тому вона взагалі не може бути визначеною технічними умовами приєднання до газорозподільної системи та технічними умовами на реконструкцію системи газопостачання АТ «ХАРКІВГАЗ».
- (98) Натомість АТ «ХАРКІВГАЗ» листом від 10.07.2023 № 2452 (вх. від 10.07.2023 № 1574) були надані до Відділення копії технічних умов на реконструкцію систем газопостачання, які, у тому числі, не стосуються реконструкції комерційних ВОГ та містять умови щодо необхідності повторного погодження проектної документації якщо протягом року після її погодження систему газопостачання об'єкта не було введено в експлуатацію.

4.2. Негативні наслідки дій Відповідача

- (99) Через обмеженість альтернативних джерел надання вказаних послуг, що задовольняли б попит за нормальними умовами торгівлі, домінуюча компанія (АТ «ХАРКІВГАЗ») стає для покупців торговельним партнером, стосунків з яким важко уникнути.
- (100) За таких умов споживачі потребують спеціального правового захисту, оскільки сам ринковий механізм з адекватним рівнем конкуренції вже не функціонує і не може захистити їх належним чином.
- (101) За відсутності конкуренції на ринку Послуг споживачі не мають альтернативних джерел їх придбання.
- (102) Такі дії АТ «ХАРКІВГАЗ» були б неможливі за умов існування конкуренції на ринку Послуг, адже в такому випадку споживачі мали б можливість обирати між кількома виконавцями, і у разі ущемлення їх інтересів могли б обрати іншого надавача таких послуг.
- (103) Частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» визначено, що зловживанням монополюючим (домінуючим) становищем на ринку є дії чи бездіяльність суб'єкта господарювання, який займає монополює (домінуюче) становище

на ринку, що призвели або можуть призвести до недопущення, усунення чи обмеження конкуренції, або ущемлення інтересів інших суб'єктів господарювання чи споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

- (104) Як зазначалося вище послуга з погодження проектно-технічної документації на приєднання до газорозподільної системи та на реконструкцію систем газопостачання АТ «ХАРКІВГАЗ» є платною, що могло призвести до додаткових витрат споживачів, які є замовниками послуг з приєднання та/або реконструкції систем газопостачання.
- (105) Таким чином, замовники послуг з приєднання до газорозподільної системи та реконструкції систем газопостачання могли понести додаткові витрати у вищезазначених розмірах за 1 погоджений проєкт, що могло призвести до ущемлення їх інтересів.
- (106) Отже, дії АТ «ХАРКІВГАЗ», які полягали у включенні до технічних умов приєднання до газорозподільної системи та до технічних умов на реконструкцію систем газопостачання вимог щодо повторного погодження проектною документації на приєднання, якщо протягом року після погодження Оператором ГРМ проектною документації систему газопостачання об'єкта не було введено в експлуатацію, є порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченим частиною першою статті 13, пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку послуг з розподілу природного газу, що могли призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

4.3. Неможливість вчинення Відповідачем таких дій за умов існування значної конкуренції на ринку

- (107) Дії АТ «ХАРКІВГАЗ», які полягали у включенні до технічних умов приєднання до газорозподільної системи та до технічних умов на реконструкцію систем газопостачання вимог щодо повторного погодження проектною документації на приєднання, якщо протягом року після погодження Оператором ГРМ проектною документації систему газопостачання об'єкта не було введено в експлуатацію, були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку Послуг та стали можливими через відсутність ефективного функціонування ринкового механізму із значною конкуренцією на ринку Послуг.
- (108) За відсутності ефективної конкуренції на ринку Послуг споживачі не мали альтернативних джерел придбання зазначеного товару, тому вимушені були погоджуватись на умови АТ «ХАРКІВГАЗ», що було б неможливим за умов існування значної конкуренції на ринку.

4.4. Загальні висновки щодо зловживання Відповідачем монопольним становищем

- (109) Відповідно до частини першої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» зловживанням монопольним (домінуючим) становищем на ринку є дії чи бездіяльність суб'єкта господарювання, який займає монопольне (домінуюче) становище на ринку, що призвели або можуть призвести до недопущення, усунення чи обмеження конкуренції, або ущемлення інтересів інших суб'єктів господарювання чи споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.
- (110) Згідно з частиною третьою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку забороняється і тягне за собою відповідальність згідно з законом.
- (111) Пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції» передбачено, що зловживання монопольним (домінуючим) становищем є порушенням законодавства про захист економічної конкуренції.
- (112) Ураховуючи вищезазначене, дії АТ «ХАРКІВГАЗ», яке протягом 2020-2022 років та січня – червня 2023 року займало монопольне (домінуюче) становище на ринку послуг з

розподілу природного газу в межах території м. Харкова та Харківської області, на якій знаходиться газорозподільна система, що перебувала у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації АТ «ХАРКІВГАЗ», щодо включення до технічних умов приєднання до газорозподільної системи та до технічних умов на реконструкцію систем газопостачання вимог щодо повторного погодження проектної документації, якщо протягом року після погодження Оператором ГРМ проектної документації систему газопостачання об'єкта не було введено в експлуатацію, Відділенням кваліфіковано як зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку послуг з розподілу природного газу, що могли призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

5. ЗАПЕРЕЧЕННЯ ВІДПОВІДАЧА ТА ЇХ СПРОСТУВАННЯ

- (113) Копія подання з попередніми висновками у Справі, направлена 15.04.2024 на адресу АТ «ХАРКІВГАЗ» рекомендованим листом № 0600909783787, була отримана ним 18.04.2024, що підтверджується рекомендованим повідомленням про вручення поштового відправлення.
- (114) На подання з попередніми висновками у Справі АТ «ХАРКІВГАЗ» листом від 30.04.2024 № 618 (вх. від 30.04.2024 № 1095) надало до Відділення заперечення.
- (115) АТ «ХАРКІВГАЗ» у запереченнях зазначило, що в його діях відсутні ознаки та факти порушення законодавства про захист економічної конкуренції, а попередні висновки є необґрунтованими та просило закрити провадження у Справі.
- (116) Так, АТ «ХАРКІВГАЗ» зазначило, що відповідно до пункту 13 глави 2 розділу V Кодексу газорозподільних систем, якщо протягом одного року з дати видачі технічних умов приєднання замовник відповідно до умов договору на приєднання не надасть Оператору ГРМ на погодження проект зовнішнього газопостачання (якщо замовник був визначений розробником проекту) та/або проект внутрішнього газопостачання (якщо проект мав передбачати приєднання третіх осіб та/або організацію вузла обліку в точці вимірювання), якщо продовження строку щодо їх надання не погоджено з боку Оператора ГРМ, Оператор ГРМ залишає за собою право не враховувати зарезервовану технічну (пропускну) потужність за об'єктом замовника при дефіциті технічної потужності для інших замовників (споживачів). При цьому Оператор ГРМ не враховує зарезервовану для замовника технічну потужність лише за умови письмового попередження замовника за 30 календарних днів до вчинення таких дій та за умови, що у цей самий строк замовник не надасть відповідний(і) проект (проекти) на погодження або не буде прийняте рішення щодо погодження терміну його (їх) надання.

Відповідно до пункту 8 глави 2 розділу X Кодексу газорозподільних систем якщо протягом року після погодження Оператором ГРМ проекту комерційний ВОГ не було введено в експлуатацію, проект на комерційний ВОГ підлягає перепогодженню з урахуванням діючих на дату перепогодження вимог нормативних документів. Внесення змін до проектної документації (коригування) за необхідності здійснюється до введення об'єкта будівництва в експлуатацію, коли спорудження об'єкта за цією документацією не завершено. Кожна зміна в проекті повинна бути погоджена з Оператором ГРМ.

Крім того, пунктом 7 статті 30 Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» встановлено, що технічні умови є чинними до завершення будівництва незалежно від зміни замовника або підприємства, установи та організації, які надали такі технічні умови. Зміни до технічних умов можуть вноситися тільки за згодою замовника.

Відповідно до пункту 1 статті 31 Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» проектна документація на будівництво об'єктів розробляється у порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері містобудування, з урахуванням вимог містобудівної

документації та вихідних даних і дотриманням вимог законодавства, будівельних норм і правил та затверджується замовником.

Таким чином, в технічних умовах, що видавались АТ «ХАРКІВГАЗ», посилання щодо повторного перегляду технічних умов через 12 місяців з дати їх видачі, наведено на підставі вищезазначених статей нормативно-правових актів, а проектна документація на приєднання до ГРМ об'єкта замовника, яка включає розділ стосовно комерційного ВОГ, підлягає перепогодженню з урахуванням вимог діючих нормативних документів, якщо протягом року після погодження Оператором ГРМ проекту комерційний ВОГ не було введено в експлуатацію.

- (117) З цього приводу слід зазначити наступне.
- (118) Як вже вище зазначалось, відповідно до пункту 4.8 державних будівельних норм А.2.2-3-2014 "Склад та зміст проектної документації", затверджених наказом Мінрегіону України від 04.06.2014 р. № 163, проектна документація на будинки, будівлі, споруди, лінійні об'єкти інженерно-транспортної інфраструктури, їх черги та\або пускові комплекси має бути розроблена з урахуванням будівельних норм та стандартів, чинних на час передачі її замовнику.
- (119) Проектна документація на будинки, будівлі, споруди та лінійні об'єкти інженерно-транспортної інфраструктури, побудовані повністю або частково відповідно до затвердженого проекту, не підлягає коригуванню у зв'язку з введенням нових нормативних актів, за винятком випадків, коли це коригування обумовлене підвищенням у нових нормативних актах вимог безпеки.
- (120) Зазначений виняток не застосовується до об'єктів будівництва, спорудження яких здійснюється у терміни, визначені проектною документацією, якщо інше не передбачено договором на виконання будівельних робіт.
- (121) Відповідно до листа НКРЕКП від 30.07.2021 № 8936/16.4.2/7-21 (вх. від 16.08.2021) положеннями Кодексу газорозподільних систем не передбачено обов'язкове повторне погодження проектної документації в рамках послуги приєднання, крім випадку, визначеного пунктом 8 глави 2 розділу X Кодексу газорозподільних систем.
- (122) Відповідно до абзацу першого пункту 8 глави 2 розділу X Кодексу газорозподільних систем проектна документація на реконструкцію комерційного ВОГ має бути погоджена Оператором ГРМ; один її екземпляр залишається у Оператора ГРМ.
- (123) Згідно з абзацом п'ятим пункту 8 глави 2 розділу X Кодексу газорозподільних систем якщо протягом року після погодження Оператором ГРМ проекту комерційний ВОГ не було введено в експлуатацію, проект на комерційний ВОГ підлягає перепогодженню з урахуванням діючих на дату перепогодження вимог нормативних документів.
- (124) Таким чином, вимога щодо повторного погодження проектної документації виконується лише в рамках організації комерційного вузла обліку (комерційного ВОГ) і стосується проекту на комерційний ВОГ.
- (125) В той же час, АТ «ХАРКІВГАЗ» у технічних умовах приєднання до газорозподільної системи та технічних умовах на реконструкцію системи газопостачання зазначало, що у разі якщо не було введено в експлуатацію саме систему газопостачання об'єкта протягом року після погодження Оператором ГРМ проектної документації, проект підлягає повторному погодженню з урахуванням діючих, на поточну дату, вимог нормативних документів. Така умова не передбачена нормами діючого законодавства, зокрема Кодексом газорозподільних систем.
- (126) Таким чином, заперечення АТ «ХАРКІВГАЗ» не можуть бути прийняті до уваги.

6. ОСТАТОЧНІ ВИСНОВКИ АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ ВІДДІЛЕННЯ

(127) Таким чином, доказами, зібраними у Справі, доведено, а заперечення не спростовують висновок Відділення про те, що АТ «ХАРКІВГАЗ», яке протягом 2020-2022 років та січня – червня 2023 року займало монопольне (домінуюче) становище на ринку послуг з розподілу природного газу в межах території м. Харкова та Харківської області, на якій знаходиться газорозподільна система, що перебувала у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації АТ «ХАРКІВГАЗ», включивши до технічних умов приєднання до газорозподільної системи та до технічних умов на реконструкцію систем газопостачання вимоги щодо повторного погодження проектної документації, якщо протягом року після погодження Оператором ГРМ проектної документації систему газопостачання об'єкта не було введено в експлуатацію, вчинило порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбачене пунктом 2 статті 50, частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку послуг з розподілу природного газу, що могли призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

7. ВИЗНАЧЕННЯ РОЗМІРУ ШТРАФУ

(128) Відповідно до частини другої статті 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції» за порушення, передбачене пунктом 2 статті 50 цього Закону, накладається штраф у розмірі до десяти відсотків доходу (виручки) суб'єкта господарювання від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) за останній звітний рік, що передував року, в якому накладається штраф.

(129) За інформацією ПІВНІЧНОГО МІЖРЕГІОНАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОДАТКОВОЇ СЛУЖБИ ПО РОБОТІ З ВЕЛИКИМИ ПЛАТНИКАМИ ПОДАТКІВ, наданою листом від 08.04.2024 № 479/5/35-00-04-01-21 (вх. від 10.04.2024 № 70-01/911), відповідно до Звіту про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) за 2023 рік АТ «ХАРКІВГАЗ» складає 565185000 (п'ятсот шістьдесят п'ять мільйонів сто вісімдесят п'ять тисяч) гривень.

Відповідно до абзацу четвертого пункту 2 розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України № 3295-ІХ від 09.08.2023 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення законодавства про захист економічної конкуренції та діяльності Антимонопольного комітету України» справи про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, розгляд яких розпочато до дня набрання чинності цим Законом, розглядаються відповідно до законодавства, яке діяло до дня набрання чинності цим Законом.

Враховуючи викладене, керуючись статтями 7 і 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», статтями 48 і 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції», пунктами 3 і 11 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету від 23.02.2001 № 32-р, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 30.03.2001 за № 291/5482 (зі змінами), пунктом 32 Правил розгляду заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, затверджених розпорядженням Антимонопольного комітету від 19.09.1994 № 5, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 06.05.1994 за № 90/299 (у редакції розпорядження Антимонопольного комітету України від 29.06.1998 № 169-р) (зі змінами), адміністративна колегія Східного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України

ПОСТАНОВИЛА:

1. Визнати, що АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ОПЕРАТОР ГАЗОРОЗПОДІЛЬНОЇ СИСТЕМИ «ХАРКІВГАЗ» (місцезнаходження: (інформація з обмеженим доступом), ідентифікаційний код юридичної особи – (інформація з обмеженим доступом)) за результатами діяльності в період 2020-2022 років та січня-червня 2023 року займало монопольне (домінуюче) становище ринку послуг з розподілу природного газу в межах території м. Харкова та Харківської області, на якій знаходиться газорозподільна система, що перебувала у власності,

господарському віданні, користуванні чи експлуатації АТ «ХАРКІВГАЗ», з часткою 100 %, оскільки у нього на цьому ринку не було жодного конкурента.

2. Визнати дії АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА «ОПЕРАТОР ГАЗОРОЗПОДІЛЬНОЇ СИСТЕМИ «ХАРКІВГАЗ» (інформація з обмеженим доступом), ідентифікаційний код юридичної особи – (інформація з обмеженим доступом)), які полягали у включенні до технічних умов приєднання до газорозподільної системи та до технічних умов на реконструкцію систем газопостачання вимог щодо повторного погодження проєктної документації, якщо протягом року після погодження Оператором ГРМ проєктної документації систему газопостачання об'єкта не було введено в експлуатацію, порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченим частиною першою статті 13, пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку послуг з розподілу природного газу, що могли призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

3. За порушення, наведене в пункті 2 резолютивної частини цього рішення, накласти на АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ОПЕРАТОР ГАЗОРОЗПОДІЛЬНОЇ СИСТЕМИ «ХАРКІВГАЗ» (ідентифікаційний код юридичної особи – (інформація з обмеженим доступом)) штраф у розмірі 68 000 (шістдесят вісім тисяч) гривень.

Штраф підлягає сплаті у двомісячний строк з дня одержання рішення.

Відповідно до статті 56 Закону України «Про захист економічної конкуренції» протягом п'яти днів з дня сплати штрафу суб'єкт господарювання зобов'язаний надіслати до територіального відділення документи, що підтверджують сплату штрафу.

Відповідно до частини першої статті 60 Закону України «Про захист економічної конкуренції» рішення органів Антимонопольного комітету України у двомісячний строк з дня одержання може бути оскаржене до господарського суду.

Голова колегії

Юрій ГЛАДИК